

بار معرفتی عرصه
عدالت پژوهی
به تمامی بر دوش
دانش فقه قرار
داده نشده و
به بهره‌گیری
از ظرفیت‌های
معرفت عقلی و سایر
دانش‌ها در جای
خود تأکید شده
است.

که به حل معمای مفهوم عدالت کمکی شایسته می‌کند.

تبیین دقیق تمایز عدالت توزیعی و عدالت اجتماعی

در ادبیات عدالت پژوهشی، دو کلیدواژه «عدالت توزیعی» و «عدالت اجتماعی» از پرسامدترین واژگان‌اند. بر کسانی که در این عرصه اهل مطالعه و تحقیق‌اند، پوشیده نیست که تمایز مفهومی این دو اصطلاح برای بسیاری، در حاله‌ای از ابهام است و برخی مبتنی بر خلط مفهومی این دو آثاری نگاشته‌اند. نویسنده به خوبی میان این دو اصطلاح مرز روشنی نهاده و بر توجه به جنبه‌های ساختاری و فرایندی در شکل‌گیری مفهوم عدالت اجتماعی تأکید کرده است.

نگاه عادلانه و دقیق به رابطه میان دو عرصه فقه و عدالت اجتماعی

باور به کافی بودن فقه برای تحقق عدالت اجتماعی از سویی و تأکید بر عبور از تراش فقهی و نامفید بودن آن و کاربست دانش‌های رقیب برای رسیدن به عدالت اجتماعی از سویی دیگر، دو مسیر افراط و تفریطی هستند که نویسنده در این اثر به دقت آن‌ها را نقد و بررسی کرده است. در نگاه عادلانه و میانه و درعین حال دقیقی که ارائه شده است، بار معرفتی عرصه عدالت پژوهی به تمامی بر دوش دانش فقه قرار داده نشده و به بهره‌گیری از ظرفیت‌های معرفت عقلی و سایر دانش‌ها در جای خود تأکید شده است. به عبارتی، نویسنده بر رویکرد مهم فقه اجتماعی تأکید کرده است. رصد اقتضائات و شرایط عینی و متحول جامعه در این رویکرد فقهی در کانون توجه فقیه است و از رویکرد فقه فردی، که به استنباط احکام فردی بدون لحاظ جنبه‌های اجتماعی و اقتضائات حیات پیچیده جمعی اکتفا می‌کند، فاصله دارد.

ارائه نظریه «ارزش اخلاقی فراگیر و خودبسنده عدالت»

تبیین ارکان سه‌گانه مفهومی، ارزشی و موضوعی برای این نظریه در فصل چهارم این کتاب، مقوله حضور نویسنده را در اثر خود به اوج می‌رساند که در ابتدای یادداشت به آن اشاره شد. بدون شک ارائه نظریه جامع عدالت اجتماعی بدون حل مسائل نظری عمیقی که مؤلف در این کتاب به آن‌ها پرداخته است، به سامان نمی‌رسد و این کتاب به شایستگی زوایای نظری این امر را از «منظری اجتهادی» تبیین کرده است. گمان نگارنده این است که اثر مذکور از معدود کتاب‌هایی است که هیچ عدالت پژوهی از آن بی‌نیاز نیست و متن آن از متون دست اولی است که نظیر کتاب سابق نویسنده، «نقد و بررسی نظریه‌های عدالت»، مبتنی بر همان